ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 26ης Μαρτίου 2009 *

Στην υπόθεση C-113/07 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, η οποία ασκήθηκε στις 23 Φεβρουαρίου 2007,

SELEX Sistemi Integrati SpA, με έδρα τη Ρώμη (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους F. Sciaudone, R. Sciaudone και D. Fioretti, avvocati,

αναιρεσείουσα,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,** εκπροσωπούμενη από τους V. Di Bucci και F. Amato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας (Eurocontrol),** εκπροσωπούμενος από τους F. Montag και T. Wessely, Rechtsanwälte,

παρεμβαίνων πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann, P. Kūris (εισηγητή), L. Bay Larsen και C. Toader, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 8ης Μαΐου 2008,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουλίου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η SELEX Sistemi Integrati SpA (στο εξής: Selex) ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως που εξέδωσε στις 12 Δεκεμβρίου 2006 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επί της υποθέσεως T-155/04, SELEX Sistemi Integrati κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-4797, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία απερρίφθη αίτημα περί ακυρώσεως ή τροποποιήσεως της αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 12ης Φεβρουαρίου 2004, περί απορρίψεως της καταγγελίας της νυν αναιρεσείουσας σχετικά με φερόμενη παράβαση εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας (Eurocontrol) των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ σε θέματα ανταγωνισμού (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

I — Το ιστορικό της διαφοράς

2 Η SELEX δραστηριοποιείται από το 1961 στον τομέα των συστημάτων διαχειρίσεως της εναέριας κυκλοφορίας. Στις 28 Οκτωβρίου 1997, υπέβαλε στην Επιτροπή καταγγελία βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), σύμφωνα με την οποία ο Eurocontrol φερόταν ως υπεύθυνος για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως και στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

3 Στην καταγγελία γινόταν λόγος για το ότι το καθεστώς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ως προς τις συμβάσεις αναπτύξεως και αποκτήσεως των πρωτοτύπων των νέων συστημάτων και εξοπλισμών προορισμένων για εφαρμογές στον τομέα της διαχειρίσεως της εναέριας κυκλοφορίας, τις οποίες είχε συνάψει ο Eurocontrol, ήταν ικανό να δημιουργήσει εν τοις πράγμασι μονοπώλια στην παραγωγή των συστημάτων τα οποία αποτελούν ακολούθως αντικείμενο τυποποιήσεως εκ μέρους του ως άνω οργανισμού. Με την καταγγελία αναφερόταν ότι η κατάσταση αυτή ήταν ακόμη σοβαρότερη καθόσον ο Eurocontrol είχε αθετήσει τις αρχές της διαφανείας, της ανοικτής αγοράς και της απαγορεύσεως των διακρίσεων στο πλαίσιο της αποκτήσεως

των πρωτοτύπων αυτών. Επιπλέον, όπως διευκρινίστηκε με την καταγγελία, λόγω των δραστηριοτήτων συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις που ασκούσε ο Eurocontrol κατόπιν αιτήσεως αυτών, οι προμηθεύουσες τα πρωτότυπα επιχειρήσεις τελούσαν σε ιδιαιτέρως πλεονεκτική κατάσταση έναντι των ανταγωνιστών τους στο πλαίσιο των ανοικτών διαδικασιών προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών που κινούν οι εθνικές αρχές με σκοπό την απόκτηση εξοπλισμών.

4 Με την προσβαλλόμενη απόφασή της, η Επιτροπή απέρριψε την καταγγελία. Αφού θεώρησε ότι οι κοινοτικοί κανόνες περί ανταγωνισμού εφαρμόζονται κατ' αρχήν επί των διεθνών οργανισμών, υπό την προϋπόθεση ότι οι συγκεκριμένες δραστηριότητες δύνανται να χαρακτηριστούν ως οικονομικές, ισχυρίστηκε κατ' αρχάς ότι οι αποτελούσες αντικείμενο της καταγγελίας δραστηριότητες δεν ήσαν παρόμοιας φύσεως, οπότε ο Eurocontrol δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, και ότι, εν πάση περιπτώσει, οι συγκεκριμένες δραστηριότητες δεν ήσαν αντίθετες προς τις διατάξεις του οικείου άρθρου. Ακολούθως, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι οι ασκούμενες από τον Eurocontrol δραστηριότητες ρυθμίσεως, τυποποιήσεως και επικυρώσεως δεν συνιστούσαν «επιχειρηματικές δραστηριότητες», ότι δεν είχε αποδειχθεί καμία παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού όσον αφορά τις δραστηριότητες του ανωτέρω οργανισμού που συνδέονται με την απόκτηση πρωτοτύπων και τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και, τέλος, ότι οι δραστηριότητες συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις δεν ήσαν οικονομικής φύσεως.

II — Η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

Α — *Η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία*

5 Με δικόγραφο το οποίο περιήλθε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 23 Απριλίου 2004, η Selex άσκησε προσφυγή αιτούμενη την ακύρωση ή την τροποποίηση της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

6 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 116, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο Eurocontrol επετράπη, με διάταξη της 25ης Οκτωβρίου 2004, να παρέμβει προς στήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής υποβάλλοντας τις παρατηρήσεις του κατά την προφορική διαδικασία.

7 Δυνάμει του άρθρου 64 του ιδίου Κανονισμού Διαδικασίας, ο Eurocontrol κλήθηκε στις 5 Απριλίου 2005 να καταθέσει υπόμνημα παρεμβάσεως. Επίσης, στις 4 Μαΐου 2005 του επετράπη να λάβει αντίγραφο των δικογράφων.

8 Κατόπιν αιτήματος της νυν αναιρεσείουσας να προσκομιστεί εκ μέρους της αναιρεσίβλητης, στο πλαίσιο μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, μεταξύ άλλων, έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 με το οποίο η δεύτερη κάλεσε τον Eurocontrol να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί της καταγγελίας (στο εξής: έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998), η Επιτροπή προσκόμισε το εν λόγω έγγραφο και διευκρίνισε ότι δεν διέθετε άλλα λυσιτελή έγγραφα. Κατόπιν αυτού, η νυν αναιρεσείουσα υπέβαλε, με χωριστή πράξη που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 27 Απριλίου 2005, αφενός, αίτημα περί λήψεως μέτρων αποδείξεως με αντικείμενο την εξέταση μαρτύρων και την προσκόμιση εγγράφων εκ μέρους της Επιτροπής και, αφετέρου, προέβαλε νέους λόγους ακυρώσεως.

Β — *Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση*

9 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή.

10 Κατ' αρχάς, το Πρωτοδικείο έκρινε, στις σκέψεις 28 και 29 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, απαράδεκτο το αίτημα της Selex για τροποποίηση της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Στις σκέψεις 33 έως 40 της αποφάσεώς του, έκρινε επίσης απαράδεκτους, βάσει του άρθρου 48, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, τους νέους λόγους ακυρότητας που προέβαλε η Selex, απορρίπτοντας συναφώς το επιχείρημά της ότι το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 αποτελούσε νέο

στοιχείο το οποίο ήλθε στο φως κατά τη διάρκεια της δίκης μέσω εγγράφου του διευθυντή του Eurocontrol, το οποίο έφερε ημερομηνία 2 Ιουλίου 1999 και είχε επισυναφθεί ως συνημμένο στο υπόμνημα αντικρούσεως.

11 Πέραν τούτου, το Πρωτοδικείο, στις σκέψεις 41 έως 44 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, έκρινε απαράδεκτο τον λόγο που προέβαλε ο Eurocontrol ότι οι κανόνες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως δεν εφαρμόζονται στην περίπτωσή του λόγω της ετεροδικίας που αυτός απολαύει δυνάμει του δημόσιου διεθνούς δικαίου, με το σκεπτικό ότι, δυνάμει του άρθρου 40, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, ο οποίος εφαρμόζεται και στο Πρωτοδικείο, και του άρθρου 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο παρεμβαίνων δεν νομιμοποιούνταν να προβάλει τον συγκεκριμένο λόγο στον οποίο δεν είχε αναφερθεί η Επιτροπή.

12 Επί της ουσίας, προκειμένου να απορρίψει την προσφυγή, το Πρωτοδικείο απέρριψε ακολούθως τους τρεις λόγους που προέβαλε η SELEX και άντλησε αντιστοίχως από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής των κοινοτικών διατάξεων περί ανταγωνισμού έναντι του Eurocontrol, από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς την παράβαση ή μη των κοινοτικών διατάξεων περί ανταγωνισμού και από παράβαση ουσιωδών τύπων, και τούτο για τους συνοψιζόμενους κατωτέρω λόγους.

13 Προκαταρκτικώς, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, προκειμένου να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, έπρεπε να γίνουν δεκτοί οι δύο πρώτοι λόγοι ακυρώσεως που είχε προβάλει η νυν αναιρεσείουσα. Διαπίστωσε συναφώς, στις σκέψεις 47 έως 49 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, αφενός, ότι, «εφόσον το διατακτικό αποφάσεως της Επιτροπής στηρίζεται σε πλείονες άξονες συλλογισμού, έκαστος των οποίων θα αρκούσε, μόνος του, να στηρίξει το διατακτικό αυτό, επιβάλλεται η ακύρωση της πράξεως, καταρχήν, μόνον εάν έκαστος των αξόνων αυτών πάσχει παρανομία» και, αφετέρου, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ερειδόταν στη διπλή διαπίστωση ότι ο Eurocontrol δεν ήταν επιχείρηση και ότι οι αμφισβητούμενες συμπεριφορές δεν αντέκειντο στο άρθρο 82 ΕΚ.

14 Εξετάζοντας τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, στις σκέψεις 50 έως 55 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεώς του, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε τη νομολογία του Δικαστηρίου αναφορικά με τις έννοιες της επιχειρήσεως και της οικονομικής δραστηριότητας και απέρριψε την επιχειρηματολογία της Επιτροπής, η οποία, αναφερόμενη στην απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Ιανουαρίου 1994, C-364/92, SAT Fluggesellschaft (Συλλογή 1994, σ. I-43), ισχυρίστηκε ότι ο Eurocontrol σε καμία περίπτωση δεν

μπορούσε να χαρακτηριστεί ως επιχείρηση βάσει του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού. Πράγματι, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι, δεδομένου ότι οι επί του θέματος διατάξεις της Συνθήκης εφαρμόζονται στις δραστηριότητες οργανισμού που διαχωρίζονται από εκείνες που ο ίδιος ασκεί ως δημόσια εξουσία, οι ποικίλες δραστηριότητες μιας οντότητας έπρεπε να εξεταστούν ατομικώς και ότι, ως εκ τούτου, η απόφαση του Δικαστηρίου της οποίας έγινε επίκληση δεν απέκλειε ο Eurocontrol να χαρακτηριστεί, όσον αφορά άλλες δραστηριότητες από εκείνες που αποτέλεσαν αντικείμενο της εν λόγω αποφάσεως, ως επιχείρηση κατά το άρθρο 82 ΕΚ.

15 Κατόπιν αυτού, το Πρωτοδικείο διέκρινε, στο πλαίσιο της εξετάσεως του συγκεκριμένου λόγου ακυρώσεως, τις επίδικες στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως ποικίλες δραστηριότητες, ήτοι τη δραστηριότητα της τεχνικής τυποποιήσεως, τη δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως και τη δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις.

16 Πρώτον, όσον αφορά τη δραστηριότητα τεχνικής τυποποιήσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε, στις σκέψεις 59 έως 62 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι, ενώ η θέσπιση κανόνων εκ μέρους του συμβουλίου του Eurocontrol ενέπιπτε στο νομοθετικό πεδίο και ως εκ τούτου στη δημόσια αποστολή του ως άνω οργανισμού, η προετοιμασία ή επεξεργασία των τεχνικών προτύπων μπορούσε να διαχωριστεί από την αποστολή διαχειρίσεως του εναέριου χώρου και αναπτύξεως της εναέριας ασφαλείας, πλην όμως, δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως οικονομική δραστηριότητα, δεδομένου ότι η νυν αναιρεσείουσα δεν είχε καταδείξει ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα συνίστατο στην προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά.

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο απέρριψε, στις σκέψεις 63 έως 68 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, την επιχειρηματολογία της νυν αναιρεσείουσας ότι, αφενός, ο οικονομικός χαρακτήρας της συνιστάμενης στην τεχνική τυποποίηση δραστηριότητας συνήγετο από τον οικονομικό χαρακτήρα της δραστηριότητας αποκτήσεως πρωτοτύπων και, αφετέρου, ότι η λύση την οποία είχε επιλέξει το Πρωτοδικείο με την απόφαση της 4ης Μαρτίου 2003, T-319/99, FENIN κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. II-357), δεν μπορούσε να επιλεγεί και στη συγκεκριμένη υπόθεση. Μνημονεύοντας την ανωτέρω απόφαση, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, κατ' ουσίαν, ότι ο οικονομικός ή μη χαρακτήρας της δραστηριότητας αγοράς εξηρτάτο από τη μεταγενέστερη χρήση του κτηθέντος προϊόντος, οπότε, στην προκειμένη περίπτωση, ο μη οικονομικός χαρακτήρας της συνιστάμενης σε τεχνική τυποποίηση δραστηριότητας είχε ως συνέπεια τον μη οικονομικό χαρακτήρα της αποκτήσεως των πρωτοτύπων που είχε λάβει χώρα στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής.

18 Δεύτερον, όσον αφορά τη δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε κατ' αρχάς, στη σκέψη 74 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι ο ισχυρισμός της νυν αναιρεσείουσας ότι η Επιτροπή δεν είχε αμφισβητήσει τον οικονομικό χαρακτήρα της δραστηριότητας αυτής δεν είχε έρεισμα στην προσβαλλόμενη απόφαση. Ακολούθως, έκρινε, στις σκέψεις 75 έως 77 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, μεταξύ άλλων, ότι η απόκτηση των πρωτοτύπων στο πλαίσιο αυτό και η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν ήταν τέτοιας φύσεως ώστε να της προσδίδουν οικονομικό χαρακτήρα, δοθέντος ότι η οικεία απόκτηση δεν συνεπαγόταν την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά. Τονίζοντας, συναφώς, ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα ενέκειτο στη χορήγηση δημόσιων επιδοτήσεων στις επιχειρήσεις του οικείου τομέα και στην απόκτηση της ιδιοκτησίας των πρωτοτύπων και των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας που απέρρεαν από τις επιδοτούμενες έρευνες προκειμένου τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών να διατεθούν δωρεάν στον ενδιαφερόμενο τομέα, έκρινε ότι επρόκειτο για «δραστηριότητα παρεπόμενη της προωθήσεως της τεχνικής αναπτύξεως, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο του γενικού συμφέροντος στόχου της αποστολής του Eurocontrol και δεν επιδιώκεται ίδιο συμφέρον του οργανισμού που θα μπορούσε να διαχωριστεί από τον εν λόγω στόχο».

19 Τρίτον, όσον αφορά τη δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις, το Πρωτοδικείο έκρινε, αντιθέτως, στη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι διακρινόταν από την αποστολή διαχειρίσεως του εναέριου χώρου και αναπτύξεως της εναέριας ασφαλείας του Eurocontrol με το σκεπτικό ότι εμφάνιζε πολύ έμμεση σχέση με την ασφάλεια της αεροναυτιλίας, υπογραμμίζοντας συναφώς ότι η συνδρομή του Eurocontrol κάλυπτε μόνον τις τεχνικές προδιαγραφές κατά την εφαρμογή των διαδικασιών υποβολής προσφορών, παρεχόταν μόνον κατόπιν αιτήσεως των εθνικών διοικήσεων και ως εκ τούτου ουδόλως επρόκειτο για ουσιώδη για την κατοχύρωση της ασφαλείας της αεροναυτιλίας δραστηριότητα.

20 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 87 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, επ' ευκαιρία της εν λόγω δραστηριότητας συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις, ότι επρόκειτο για προσφορά υπηρεσιών στην αγορά των συμβούλων, στην οποία είχαν κάλλιστα τη δυνατότητα να δρουν ειδικευμένες στον τομέα ιδιωτικές επιχειρήσεις. Στη συγκεκριμένη αλληλουχία, το Πρωτοδικείο, αναφέρθηκε, στις σκέψεις 88 έως 91 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, στο ότι το γεγονός ότι μια δραστηριότητα μπορεί να ασκηθεί από ιδιωτική επιχείρηση συνιστά συμπληρωματική ένδειξη για τον χαρακτηρισμό αυτής ως επιχειρηματικής δραστηριότητας, στο ότι το γεγονός ότι δραστηριότητες ανατίθενται συνήθως σε δημόσιες υπηρεσίες δεν μπορεί κατ' ανάγκη να επηρεάζει την οικονομική φύση των ως άνω δραστηριοτήτων, στο ότι το γεγονός ότι η σχετική δραστηριότητα συνδρομής δεν αμείβεται μπορεί να αποτελέσει ένδειξη περί της υπάρξεως δραστηριότητας μη οικονομικής φύσεως, αλλά δεν είναι αφεαυτού αποφασιστικής σημασίας, καθώς και στο γεγονός ότι η σχετική δραστηριότητα

ασκείται προς ικανοποίηση γενικού συμφέροντος. Κατόπιν αυτού, το Πρωτοδικείο εκτίμησε ότι η σχετική δραστηριότητα αποτελούσε οικονομική δραστηριότητα και ότι ως εκ τούτου, ο Eurocontrol ήταν, στα πλαίσια ασκήσεως της δραστηριότητας αυτής, επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ.

21 Πάντως, εξετάζοντας τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που προέβαλε η νυν αναιρεσείουσα υπό το φως της συναφούς δραστηριότητας, το Πρωτοδικείο τον απέρριψε υπογραμμίζοντας, κατ' αρχάς, στη σκέψη 104 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι μόνον οι εθνικές διοικήσεις διαθέτουν την εξουσία κατακυρώσεως και ως εκ τούτου είναι υπεύθυνες για την τήρηση των συναφών με τις διαδικασίες αναθέσεως των αγορών διατάξεις, η δε παρέμβαση του Eurocontrol δεν είναι ούτε υποχρεωτική ούτε συστηματική. Εν συνεχεία, τόνισε, στις σκέψεις 105 έως 108 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η νυν αναιρεσείουσα δεν παρέσχε κανένα στοιχείο αναφορικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς και τη δεσπόζουσα θέση ούτε κατέδειξε την ύπαρξη συμπεριφοράς πληρούσας τα κριτήρια καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως παρόμοιας θέσεως. Τέλος, απέρριψε, στις σκέψεις 111 και 112 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, τους ισχυρισμούς της νυν αναιρεσείουσας ότι, όπως αποδείκνυε το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998, η Επιτροπή ήταν και η ίδια πεπεισμένη ότι ο Eurocontrol είχε διαπράξει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως.

22 Τέλος, αφού απέρριψε, στις σκέψεις 117 έως 120 και 124 έως 127 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, τις αντλούμενες από μη αιτιολόγηση και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας που είχε διατυπώσει η νυν αναιρεσείουσα στο πλαίσιο του τρίτου λόγου ακυρώσεως αιτιάσεις, το Πρωτοδικείο απέρριψε επίσης, στις σκέψεις 132 και 133 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, τα αιτήματα περί λήψεως μέτρων αποδείξεως που είχε υποβάλει η νυν αναιρεσείουσα.

III — Τα αιτήματα των διαδίκων

23 Η Selex ζητεί από το Δικαστήριο:

— να κηρύξει απαράδεκτη την προβληθείσα από τον Eurocontrol ένσταση ετεροδικίας

— να απορρίψει τα διατυπωθέντα από την Επιτροπή αιτήματα περί αντικαταστάσεως ορισμένων σημείων του σκεπτικού

— να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο και

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής δίκης, καθώς και στα έξοδα στα οποία η ίδια υποβλήθηκε πρωτοδίκως.

24 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει στο σύνολό της την αίτηση αναιρέσεως, τροποποιώντας ενδεχομένως εν μέρει το σκεπτικό της αποφάσεως του Πρωτοδικείου και

— να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

25 Ο Eurocontrol ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και

— να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων που συνδέονται με την παρέμβασή του.

IV — Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

26 Προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως, η Selex προβάλλει τέσσερις λόγους που αφορούν την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία καθώς και δώδεκα λόγους που άπτονται της ουσίας. Οι δεύτεροι αντλούνται από πλάνες περί το δίκαιο στις οποίες υπέπεσε το Πρωτοδικείο όσον αφορά, αφενός, την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ επί των αποτελουσών αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως δραστηριοτήτων του Eurocontrol, ήτοι στις δραστηριότητες συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις, τεχνικής τυποποιήσεως και έρευνας και αναπτύξεως, και, αφετέρου, την εκ μέρους του ως άνω οργανισμού παράβαση του οικείου άρθρου.

27 Η Επιτροπή αιτείται την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως, αλλά ζητεί να αντικατασταθούν τα σημεία εκείνα του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως με τα οποία απορρίπτονται οι λόγοι ακυρώσεως της νυν αναιρεσείουσας σχετικά με τη δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις και τη δραστηριότητα τεχνικής τυποποιήσεως.

28 Αιτούμενος επίσης την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως, ο Eurocontrol προσάπτει στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ότι κήρυξε απαράδεκτο τον αρυόμενο από την ετεροδικία της οποίας απολαύει δυνάμει του δημόσιου διεθνούς δικαίου λόγο ακυρώσεως. Εξάλλου, υποστηρίζει ότι η ετεροδικία, η οποία αποκλείει την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού στις επίδικες δραστηριότητες, συνιστά εξαίρεση την οποία οφείλει να εξετάζει αυτεπαγγέλτως ο κοινοτικός δικαστής και η οποία θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη από το Δικαστήριο προκειμένου να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως.

Α — *Επί των αφορώντων την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία λόγων αναιρέσεως*

29 Οι αφορώντες την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία τέσσερις λόγοι αναιρέσεως, τους οποίους επικαλέστηκε η Selex, αντλούνται αντιστοίχως από παράβαση του άρθρου 116, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, παράβαση του άρθρου 48, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού (δεύτερος και τρίτος λόγος αναιρέσεως) και παράβαση του άρθρου 66, παράγραφος 1, αυτού.

1. Επί του αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 116, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου πρώτου λόγου αναιρέσεως

30 Με τον λόγο αυτό, η Selex ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 116, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του διότι επέτρεψε στον Eurocontrol να καταθέσει υπόμνημα και να λάβει αντίγραφο των δικογράφων μολονότι διαπίστωσε ότι η αίτηση παρεμβάσεως είχε υποβληθεί μετά την παρέλευση της προβλεπόμενης στο άρθρο 115, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού προθεσμίας των έξι εβδομάδων. Η Selex υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο αδυνατούσε να επικαλεστεί τις διατάξεις του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του προκειμένου να «παρακάμψει τις αποκλειστικές προθεσμίες της δικονομίας».

31 Απαντώντας επ' αυτού, η Επιτροπή και ο Eurocontrol ισχυρίζονται ότι το Πρωτοδικείο διαθέτει ευρύ περιθώριο χειρισμών κατά την άσκηση της εξουσίας που του απονέμει το άρθρο 64 του Κανονισμού του Διαδικασίας, οι διατάξεις του οποίου είναι ανεξάρτητες από εκείνες του άρθρου του οποίου υποστηρίζεται η παράβαση, και ότι η αναιρεσείουσα δεν κατέδειξε ότι στην προκειμένη περίπτωση η ως άνω εξουσία ασκήθηκε προς εξυπηρέτηση άλλου σκοπού από τον εξαγγελλόμενο στο άρθρο 64, παράγραφος 2, ούτε ότι, υπό το φως του άρθρου 58 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, η φερόμενη διαδικαστική πλημμέλεια είχε θίξει κατά συγκεκριμένο τρόπο τα συμφέροντά της. Υπογραμμίζουν ότι δεν καταδείχθηκε ειδικότερα ότι η σχετική πλημμέλεια, καθώς και οι λοιπές φερόμενες πλημμέλειες, μπόρεσαν να επηρεάσουν την έκβαση της δίκης.

32 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά το άρθρο 115, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, η αίτηση παρεμβάσεως πρέπει να κατατίθεται το αργότερο είτε εντός προθεσμίας έξι εβδομάδων η οποία αρχίζει από τη δημοσίευση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της κοινοποιήσεως της ασκήσεως της προσφυγής είτε, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 116, παράγραφος 6, του ιδίου κανονισμού, πριν από την απόφαση περί ενάρξεως της προφορικής διαδικασίας.

33 Το άρθρο 116, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου προβλέπει ότι, αν γίνει δεκτή αίτηση παρεμβάσεως υποβληθείσα εντός της προθεσμίας των έξι εβδομάδων που προβλέπει το άρθρο 115, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού, ανακοινώνονται στον παρεμβαίνοντα όλα τα έγγραφα της διαδικασίας που έχουν επιδοθεί στους διαδίκους.

34 Το άρθρο 116, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου διευκρινίζει ότι, στις περιπτώσεις της παραγράφου 2, ο Πρόεδρος τάσσει προθεσμία εντός της οποίας ο παρεμβαίνων μπορεί να υποβάλει υπόμνημα παρεμβάσεως, το οποίο περιέχει τα αιτήματά του με τα οποία υποστηρίζονται ή απορρίπτονται, εν όλω ή εν μέρει, τα αιτήματα ενός των διαδίκων, οι λόγοι και τα επιχειρήματά του, καθώς, ενδεχομένως, και τα προτεινόμενα αποδεικτικά μέσα.

35 Δυνάμει της παραγράφου 6 του ίδιου άρθρου, αν η αίτηση παρεμβάσεως υποβληθεί μετά τη λήξη της προθεσμίας των έξι εβδομάδων που προβλέπει το άρθρο 115, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού, ο παρεμβαίνων δύναται, βάσει της εκθέσεως ακροατηρίου που του κοινοποιείται, να υποβάλει τις παρατηρήσεις του κατά την προφορική διαδικασία.

36 Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω διατάξεις, τα δικονομικά δικαιώματα του παρεμβαίνοντος διαφέρουν ανάλογα με το αν κατέθεσε την αίτησή του παρεμβάσεως πριν από τη λήξη της προβλεπόμενης στο άρθρο 115, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου προθεσμίας έξι εβδομάδων ή μετά τη λήξη της ως άνω προθεσμίας, αλλά πριν από την απόφαση περί ενάρξεως της προφορικής διαδικασίας. Πράγματι, αν ο παρεμβαίνων κατέθεσε την αίτησή του πριν από τη λήξη της ως άνω προθεσμίας, νομιμοποιείται να συμμετάσχει τόσο στην έγγραφη όσο και στην προφορική διαδικασία, να λάβει γνώση των δικογράφων και να υποβάλει υπόμνημα παρεμβάσεως. Αντιθέτως, αν ο παρεμβαίνων κατέθεσε την αίτησή του μετά τη λήξη της ως άνω προθεσμίας, νομιμοποιείται απλώς και μόνον να συμμετάσχει στην προφορική διαδικασία, να λάβει γνώση της εκθέσεως ακροατηρίου και να υποβάλει κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση τις παρατηρήσεις του με βάση την έκθεση αυτή.

37 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τη διατύπωση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και τη δικογραφία, μολονότι ο Eurocontrol επετράπη, με διάταξη της 25ης Οκτωβρίου 2004, να παρέμβει ενώπιον του Πρωτοδικείου προς στήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 116, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, και υπό την έννοια αυτή του επετράπη απλώς να υποβάλει τις παρατηρήσεις του κατά την προφορική διαδικασία υπό το φως της εκθέσεως ακροατηρίου, στη συνέχεια κλήθηκε, με απόφαση της 5ης Απριλίου 2005, η οποία ελήφθη με θεμέλιο τα άρθρα 49 και 64 του ιδίου Κανονισμού, να καταθέσει υπόμνημα παρεμβάσεως. Επιπλέον, με απόφαση της 4ης Μαΐου 2005, του επετράπη να λάβει γνώση του δικογράφου της προσφυγής, του υπομνήματος αντικρούσεως, του υπομνήματος απαντήσεως, καθώς και του υπομνήματος ανταπαντήσεως. Επομένως, παρά το γεγονός ότι ο Eurocontrol παρενέβη στην ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία μετά τη λήξη της προβλεπόμενης στο άρθρο 115,

παράγραφος 1, του κανονισμού προθεσμίας των έξι εβδομάδων, του επετράπη τελικώς να συμμετάσχει τόσο στην έγγραφη όσο και στην προφορική διαδικασία.

38 Αν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, το τελευταίο δύναται, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της λήψεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, να καλεί τους διαδίκους, περιλαμβανομένου του παρεμβαίνοντος, να εκφέρουν εγγράφως γνώμη επί ορισμένων πτυχών της διαφοράς, ουδόλως η ανωτέρω διάταξη παρέχει τη δυνατότητα προσκλήσεως παρεμβαίνοντος, ο οποίος παρενέβη μετά την προπαρατεθείσα προθεσμία, να καταθέσει υπόμνημα παρεμβάσεως και τη δυνατότητα προσβάσεώς του στα δικόγραφα, καθόσον παρόμοια μέτρα δεν στοιχούν εξάλλου στον στόχο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2 του ιδίου άρθρου.

39 Εξ αυτού έπεται ότι, καλώντας τον Eurocontrol να καταθέσει υπόμνημα παρεμβάσεως και επιτρέποντάς του να λάβει γνώση των δικογράφων, το Πρωτοδικείο αθέτησε τις διατάξεις του άρθρου 116, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του, οπότε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πάσχει διαδικαστική πλημμέλεια.

40 Εντούτοις, δυνάμει του άρθρου 58 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως μπορεί να ευδοκιμήσει μόνον αν η διαπραχθείσα από το Πρωτοδικείο διαδικαστική πλημμέλεια έθιξε τα συμφέροντα του προσφεύγοντος διαδίκου. Στην προκειμένη περίπτωση, η Selex δεν κατέδειξε ότι η επικληθείσα από την ίδια διαδικαστική πλημμέλεια έθιξε τα συμφέροντά της. Εξάλλου, ουδόλως προκύπτει ότι η ανωτέρω πλημμέλεια μπόρεσε να επηρεάσει με οποιονδήποτε τρόπο την έκβαση της δίκης.

41 Επομένως, ο ανωτέρω λόγος αναιρέσεως δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

2. Επί των αντλούμενων από παράβαση του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου δεύτερου και τρίτου λόγου αναιρέσεως

42 Με τον δεύτερο λόγο της αναιρέσεως, η Selex υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του παραμορφώνοντας σοβαρά και πρόδηλα τα πραγματικά στοιχεία που το οδήγησαν να κηρύξει απαράδεκτους τους προβληθέντες από τη Selex νέους λόγους ακυρώσεως βάσει του περιεχομένου του εγγράφου της 3ης Νοεμβρίου 1998 το οποίο κατέθεσε η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της δίκης. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο, στις σκέψεις 12, 35 και 38 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, παραμόρφωσε το περιεχόμενο εγγράφου της 12ης Νοεμβρίου 1998 το οποίο η Επιτροπή είχε απευθύνει στην νυν αναιρεσείουσα και το οποίο ουδόλως αναφερόταν στο έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998, προκειμένου να τη βεβαιώσει ότι δεν νομιμοποιούνταν να υποστηρίζει ότι αποκλειστικά και μόνον από την ανάγνωση του εγγράφου του διευθυντή του Eurocontrol, της 2ας Ιουλίου 1999, το οποίο επισυνάφθηκε στο υπόμνημα αντικρούσεως, της είχε επιτρέπει να λάβει γνώση του ότι το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998 δεν αποτελούσε απλώς διαβιβαστικό σημείωμα της καταγγελίας της, αλλά περιελάμβανε και ανάλυσή της, υπογραφόμενη από δύο γενικούς διευθυντές.

43 Με τον τρίτο λόγο της αναιρέσεως, η Selex προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι απέρριψε τους νέους αυτούς λόγους ακυρώσεως χωρίς να λάβει υπόψη τη συμπεριφορά της Επιτροπής κατά τη διοικητική και την ένδικη διαδικασία τη στιγμή κατά την οποία η προβολή νέων λόγων ακυρώσεως ήταν συνέπεια της αρνήσεώς της να προσκομίσει συμπεριφερόμενη εντίμως όλα τα συναφή έγγραφα, ειδικότερα δε το έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998. Έτσι, το Πρωτοδικείο έδωσε περιοριστική ερμηνεία και προέβη σε περιοριστική εφαρμογή του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του.

44 Πάντως, όπως προκύπτει από την ανάγνωση του προπαρατεθέντος εγγράφου της 12ης Νοεμβρίου 1998, η Επιτροπή ενημέρωσε με το έγγραφο αυτό την νυν αναιρεσείουσα ότι, κατόπιν της καταγγελίας και εγγράφου της 29ης Σεπτεμβρίου 1998 της ιδίας, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προέβησαν σε εξέταση των νομικών και οικονομικών πτυχών που θίγονταν με την καταγγελία και ότι, υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού, έγιναν επαφές με τον Eurocontrol προκειμένου να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί των πραγματικών περιστατικών και των εξ αυτών συναχθέντων με την ως άνω καταγγελία. Το εν λόγω έγγραφο διευκρίνιζε ότι, με έγγραφο το οποίο υπέγραψαν δύο γενικοί διευθυντές, και συγκεκριμένα της Γενικής Διευθύνσεως «Ανταγωνισμός» και της Γενικής Διευθύνσεως «Μεταφορές», η Επιτροπή είχε επιστήσει την προσοχή του Eurocontrol επί ορισμένων πτυχών της αναγόμενης στην τυποποίηση πολιτικής του, κλήθηκε δε ειδικότερα ο

Eurocontrol να προσδιορίσει, σε σχέση με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, ουδέτερη και συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά τις σχέσεις του με τις επιχειρήσεις.

45 Ναι μεν το έγγραφο της 12ης Νοεμβρίου 1998 δεν διευκρινίζει την ημερομηνία του απευθυνθέντος στον Eurocontrol εγγράφου και των με αυτόν επαφών, με αποτέλεσμα η νυν αναιρεσείουσα να μην είναι σε θέση να το εκλάβει ως έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1998, και μολονότι το έγγραφο της 12ης Νοεμβρίου 1998 αφορά μόνον τη δραστηριότητα της τεχνικής τυποποιήσεως του Eurocontrol, πάντως, όπως προκύπτει σαφώς από το τελευταίο αυτό έγγραφο, η Επιτροπή, αφού προέβη σε εξέταση της καταγγελίας, κάλεσε τον Eurocontrol να υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί του συνόλου των στοιχείων που περιελάμβανε η καταγγελία και του γνωστοποίησε, εγγράφως, ορισμένα στοιχεία ερμηνείας.

46 Επομένως, χωρίς παραμόρφωση του περιεχομένου του εγγράφου της 12ης Νοεμβρίου 1998 ή οποιουδήποτε άλλου πραγματικού στοιχείου, το Πρωτοδικείο, αφού αναφέρθηκε μεταξύ άλλων στα διάφορα στοιχεία τα οποία παρατίθενται στις σκέψεις 35 έως 37 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, έκρινε ότι η νυν αναιρεσείουσα δεν νομιμοποιούνταν να υποστηρίζει ότι, από την ανάγνωση και μόνον του εν λόγω εγγράφου της 2ας Ιουλίου 1999, της επετράπη να λάβει γνώση του ότι το έγγραφο που απηύθυνε η Επιτροπή στον Eurocontrol δεν αποτελούσε απλώς διαβιβαστικό σημείωμα της καταγγελίας της, αλλά περιελάμβανε και ερμηνεία του, υπογραφόμενο από δύο γενικούς διευθυντές.

47 Ελλείψει νομικών ή πραγματικών στοιχείων ελθόντων στο φως κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ορθώς, επομένως, το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτους, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, τους λόγους που προέβαλε η νυν αναιρεσείουσα με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 27 Απριλίου 2005, ήτοι μετά την περάτωση της έγγραφης διαδικασίας.

48 Επιπλέον, ελλείψει παρόμοιων στοιχείων, δεν μπορεί να υποστηρίζεται ότι η προσκόμιση νέων λόγων κατά τη διάρκεια της δίκης ήταν συνέπεια αρνήσεως ή παραλείψεως της Επιτροπής να κοινοποιήσει προηγουμένως τα έγγραφα της 2ας Ιουλίου 1999 και της 3ης Νοεμβρίου 1998 ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο. Δεν μπορεί περαιτέρω να προσάπτεται στο Πρωτοδικείο ότι προέβη σε αυστηρή εφαρμογή του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του, δεδομένου ότι οι δικονομικοί κανόνες είναι δημόσιας τάξεως.

49 Ως εκ τούτου, επιβάλλεται η απόρριψη στο σύνολό τους του δεύτερου και τρίτου λόγου αναιρέσεως.

3. Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από παράβαση του άρθρου 66, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου

50 Στο πλαίσιο του τέταρτου αυτού λόγου αναιρέσεως, η Selex υποστηρίζει ότι, αποφαινόμενο όχι με διάταξη, αλλ' απλώς με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση επί των αιτηθέντων από την ίδια με το δικόγραφο της προσφυγής της και με το δικόγραφο που κατέθεσε στις 27 Απριλίου 2005 μέτρων αποδείξεως, το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 66, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του.

51 Συναφώς, αρκεί η υπόμνηση ότι η ανωτέρω διάταξη απαιτεί την έκδοση διατάξεως για τον προσδιορισμό μέτρων αποδείξεως που το Πρωτοδικείο κρίνει ως λυσιτελή, αλλά όχι και για την απόρριψη των αιτήσεων με αντικείμενο τη λήψη παρόμοιων μέτρων επί των οποίων το Πρωτοδικείο δύναται, επομένως, να αποφανθεί με την έκδοση αποφάσεως περί περατώσεως της διαφοράς (βλ., συναφώς, διάταξη της 12ης Ιανουαρίου 2006, C-162/05 P, Entorn κατά Επιτροπής, σκέψεις 54 και 55).

52 Εξ αυτού έπεται ότι πρέπει επίσης να απορριφθούν ο τέταρτος και τελευταίος λόγος αναιρέσεως που αφορά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία.

Β — *Επί της ενστάσεως ετεροδικίας του Eurocontrol*

1. Επί του απαραδέκτου της ενστάσεως ετεροδικίας

53 Ο Eurocontrol υποστηρίζει ότι, σε αντίθεση προς την εκτίμηση του Πρωτοδικείου, η ένσταση ετεροδικίας που αυτός προβάλλει δεν συνιστά νέο λόγο αναιρέσεως τροποποιούντα το πλαίσιο της διαφοράς, οπότε τηρούνται τα άρθρα 40, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου και 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Κατ' αρχάς, διευκρινίζει ότι είχε ήδη προβάλει την εν λόγω ένσταση με τις από 2 Ιουλίου 1999 παρατηρήσεις της επί της καταγγελίας και ότι η ίδια Επιτροπή αναφέρθηκε στην αρχή της ετεροδικίας με την προσβαλλόμενη απόφασή της. Ακολούθως, ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι η ένσταση ετεροδικίας και η συζήτηση επί της ιδιότητάς του ως επιχειρήσεως έχουν το αυτό αντικείμενο και θεμελιώνονται στα ίδια πραγματικά και νομικά στοιχεία, η δε ετεροδικία του συνιστά απλώς ένα νομικό επιχείρημα που προστίθεται στα όσα προέβαλε η Επιτροπή προκειμένου να υποστηρίξει ότι το άρθρο 82 ΕΚ δεν εφαρμόζεται επί των επίδικων δραστηριοτήτων και να ζητήσει την απόρριψη της προσφυγής.

54 Πλην όμως, όπως υπενθύμισε το Πρωτοδικείο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφασή του, ο παρεμβαίνων οφείλει, δυνάμει του άρθρου 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, να αποδέχεται τη δίκη στο στάδιο που αυτή βρίσκεται κατά τον χρόνο της παρεμβάσεώς του, τα δε αιτήματα που διατυπώνει με το υπόμνημά του παρεμβάσεως δεν δύνανται να έχουν, δυνάμει του άρθρου 40, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, άλλο αντικείμενο από εκείνο της υποστηρίξεως των αιτημάτων ενός από τους κύριους διαδίκους. Έτσι, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, οι ανωτέρω διατάξεις δεν απαγορεύουν σε παρεμβαίνοντα να προβάλλει νέα ή διαφορετικά επιχειρήματα από εκείνα του διαδίκου τον οποίο υποστηρίζει, αρκεί να σκοπεί στην υποστήριξη των αιτημάτων του εν λόγω διαδίκου (βλ. αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 1961, 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 547, και της 8ης Ιουλίου 1999, C-245/92 P, Chemie Linz κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4643, σκέψη 32).

55 Συναφώς, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι τα ενώπιον του Πρωτοδικείου αιτήματα της Επιτροπής απέβλεπαν στην απόρριψη της προσφυγής της Selex. Αφετέρου, η επίδικη απόφαση τάχθηκε, στα σημεία 21 έως 24, υπέρ της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου έναντι του Eurocontrol και απέρριψε την καταγγελία με το αιτιολογικό, κυρίως, ότι οι αποτελούσες αντικείμενο της καταγγελίας δραστηριότητες δεν ήσαν οικονομικής φύσεως, οπότε ο Eurocontrol δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Οι λόγοι που προέβαλε η Επιτροπή προκειμένου να ζητήσει

ενώπιον του Πρωτοδικείου την απόρριψη της ασκηθείσας από τη Selex προσφυγής κατά της εν λόγω αποφάσεως εδράζονταν στο ίδιο σκεπτικό.

56 Υπό τις περιστάσεις αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προβληθείσα από τον Eurocontrol ένσταση ετεροδικίας δεν μπορεί να εκληφθεί ως σκοπούσα την υποστήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής, δοθέντος ότι, στην πραγματικότητα, παρόμοια ένσταση αποβλέπει στο να κριθεί ότι οι δραστηριότητες του Eurocontrol δεν υπόκεινται στο κοινοτικό δίκαιο και ότι ο ως άνω διεθνής οργανισμός απολαύει, ειδικότερα, ετεροδικίας έναντι των ελέγχων που διεξάγει η Επιτροπή σε θέματα ανταγωνισμού. Όπως υπογράμμισε στο σημείο 30 των προτάσεών της και η γενική εισαγγελέας, αν γινόταν δεκτή η εν λόγω ένσταση θα είχε ως αποτέλεσμα ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται νομιμότητας, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει στην ακύρωσή της, αλλά όχι στην απόρριψη της προσφυγής, όπως είχε ζητήσει ενώπιον του Πρωτοδικείου η Επιτροπή.

57 Οι προηγηθείσες σκέψεις αρκούν για να δικαιολογήσουν την επιλεγείσα από το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, λύση ήτοι στο να κριθεί ο προβληθείς από τον Eurocontrol λόγος ακυρώσεως απαράδεκτος υπό το πρίσμα των άρθρων 40, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου και 116, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

2. Επί των αιτημάτων του Eurocontrol ότι η ετεροδικία του συνιστά ένσταση η οποία πρέπει να εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από τον κοινοτικό δικαστή και θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη από το Δικαστήριο προκειμένου να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσεως

58 Ο Eurocontrol θεωρεί ότι η καταγγελία της νυν αναιρεσείουσας έπρεπε να απορριφθεί εν πάση περιπτώσει διότι, δυνάμει του δημόσιου διεθνούς δικαίου, οι δραστηριότητές του δεν υπόκεινται στο κοινοτικό δίκαιο και απολαύουν, ειδικότερα, της ετεροδικίας έναντι των ελέγχων που διεξάγει οποιοδήποτε συμβαλλόμενο μέρος σε θέματα ανταγωνισμού. Υπογραμμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και το ίδιο είναι διεθνείς οργανισμοί, στα μέλη των οποίων καταλέγονται κράτη εν μέρει μη ταυτιζόμενα και οι

οποίοι δρουν εντός δύο αυτόνομων και διακριτών έννομων τάξεων, οπότε, δυνάμει της γενικής αρχής par in parem non habet imperium, η Κοινότητα αδυνατεί να τον υπαγάγει στους δικούς της κανόνες.

59 Η Κοινότητα, η οποία ενέκρινε το πρωτόκολλο προσχωρήσεως στον Eurocontrol με την απόφαση 2004/636/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη σύναψη από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα του πρωτοκόλλου προσχωρήσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας (ΕΕ L 304, σ. 209), η οποία συμφώνησε με τα λοιπά συμβαλλόμενα μέρη να εφαρμόσει προσωρινά τα άρθρα 1 έως 7 του πρωτοκόλλου προσχωρήσεως, θα έπρεπε, δυνάμει της γενικής αρχής της καλής πίστεως, αναγνωριζόμενης στο άρθρο 18 της Συμβάσεως της Βιέννης της 23ης Μαΐου 1969 περί του Δικαίου των Συνθηκών, να απέχει από οποιαδήποτε πράξη η οποία θα ήταν δυνατόν να στερήσει τη διεθνή σύμβαση περί συνεργασίας για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας «Eurocontrol», η οποία υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 13 Δεκεμβρίου 1960, όπως αυτή αναθεωρήθηκε και κωδικοποιήθηκε με το πρωτόκολλο της 27ης Ιουνίου 1997 (στο εξής: σύμβαση για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας), του αντικειμένου και του σκοπού της. Επιπλέον, η Κοινότητα δεν θα μπορούσε να ασκήσει τις αρμοδιότητές της παρά μόνον εντός των καθοριζόμενων από το δημόσιο διεθνές δίκαιο ορίων.

60 Το ίδιο συμπέρασμα θα απέρρεε και από τον γενικό κανόνα του δημόσιου διεθνούς δικαίου ο οποίος προβλέπει την ετεροδικία των διακυβερνητικών οργανισμών, ο οποίος κανόνας θα τον προστάτευε κατ' απόλυτο τρόπο, τουλάχιστον δε, θα προστάτευε τις επίδικες δραστηριότητες στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, ως συνιστώσες ουσιώδη στοιχεία των θεσμικών στόχων του Eurocontrol και εν πάση περιπτώσει όχι ως πράξεων εμπορικής φύσεως. Ο Eurocontrol υπογραμμίζει ότι, αν η Κοινότητα είχε το δικαίωμα να διεξάγει ελέγχους σε θέματα ανταγωνισμού επ' ευκαιρία της ασκήσεως των δημόσιων καθηκόντων του Eurocontrol, θα μπορούσε στην πράξη να καθορίσει μονομερώς τον τρόπο με τον οποίο ο Eurocontrol ασκεί τις θεσμικές δραστηριότητές του, να παρακάμπτει τις οριζόμενες με τη σύμβαση για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας αρχές σε θέματα λήψεως αποφάσεων και να παραβιάζει τα δικαιώματα των λοιπών συμβαλλομένων μερών.

61 Ο Eurocontrol θεωρεί ότι το ζήτημα της ετεροδικίας του, όπως το εξέθεσε, εμπίπτει στην ίδια κατηγορία με εκείνη των θεμελιωδών ζητημάτων δημόσιας τάξεως τα οποία πρέπει να τίθενται αυτεπαγγέλτως από τον κοινοτικό δικαστή. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, έθεσε ρητώς το ερώτημα αυτό υπό το πρίσμα της ελλείψεως αρμοδιότητας της Επιτροπής να εκφέρει γνώμη επί της ουσίας των αιτηθέντων από την νυν αναιρεσείουσα μέτρων.

62 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι με την προπαρατεθείσα απόφαση SAT Fluggesellschaft, το Δικαστήριο έκρινε εαυτό αρμόδιο να αποφανθεί επί της ερμηνείας των διατάξεων της Συνθήκης, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, σε υπόθεση αφορώσα διαφορά η οποία ανέκυψε ενώπιον εθνικού δικαστηρίου μεταξύ ιδιωτικής εταιρίας και του Eurocontrol και η οποία αναφερόταν, μεταξύ άλλων, στην εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού. Με την απόφασή του εκείνη, το Δικαστήριο έκρινε ότι το ζήτημα αν οι κανόνες του κοινοτικού δικαίου μπορούν να αντιταχθούν στον Eurocontrol ανάγονται στην ουσία της διαφοράς και δεν ασκούν επιρροή ως προς την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.

63 Επειδή η Επιτροπή είναι επιφορτισμένη, δυνάμει του άρθρου 211 ΕΚ, να μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της εξέτασε και την καταγγελία της Selex και την απέρριψε θεωρώντας ότι το άρθρο 82 ΕΚ δεν ετύγχανε εφαρμογής στον Eurocontrol.

64 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι παρέλκει η αυτεπάγγελτη εξέταση των αιτημάτων του Eurocontrol σχετικά με την ετεροδικία του.

Γ — *Επί των λόγων αναιρέσεως που αφορούν την ουσία της διαφοράς*

65 Η Selex προβάλλει επί της ουσίας αριθμό λόγων αναιρέσεως αντλούμενων από πλάνες περί το δίκαιο στις οποίες υπέπεσε το Πρωτοδικείο και συναρτώνται με την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ επί των επίδικων δραστηριοτήτων του Eurocontrol, ήτοι των δραστηριοτήτων συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις, τεχνικής τυποποιήσεως καθώς και έρευνας και αναπτύξεως, ή με την παράβαση του εν λόγω άρθρου. Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως, αλλ' αιτείται τη μερική αντικατάσταση του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως όσον αφορά τις δύο πρώτες δραστηριότητες.

1. Επί των λόγων αναιρέσεως ως προς την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ επί της δραστηριότητας συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις και ως προς την παράβαση του εν λόγω άρθρου

66 Σχετικά με τη δραστηριότητα της συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις την οποία ασκεί ο Eurocontrol, η Selex προβάλλει πέντε λόγους προς στήριξη της αναιρέσεώς της, αντλούμενους, ο πρώτος, από παραμόρφωση του περιεχομένου της επίδικης αποφάσεως, ο δεύτερος και ο τρίτος, από τον αντιφατικό χαρακτήρα της αιτιολογήσεως, ο τέταρτος, από αθέτηση της κοινοτικής νομολογίας ως προς τα όρια του δικαστικού ελέγχου και ο πέμπτος, από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ. Εκτιμώντας ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο χαρακτηρίζοντας την ως άνω δραστηριότητα ως οικονομική, η Επιτροπή ζητεί ως κύριο αίτημα αντικατάσταση του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, οπότε καθίσταται περιττή η εξέταση των λόγων αναιρέσεως, επικουρικώς δε ζητεί την απόρριψη των ανωτέρω λόγων αναιρέσεως.

67 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αν υπετίθετο ότι στοιχειοθετείται παρόμοια πλάνη περί το δίκαιο, θα καταρριπτόταν η ίδια η μείζων πρόταση η οποία αποτελεί τη βάση των αναπτύξεων της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, κατά των οποίων βάλλουν οι προαναφερθέντες πέντε λόγοι αναιρέσεως. Σε παρόμοια περίπτωση, οι σχετικές αναπτύξεις θα στερούνταν οποιουδήποτε ερείσματος και οι προαναφερθέντες πέντε λόγοι αναιρέσεως θα καθίσταντο άνευ αντικειμένου.

68 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Δικαστήριο αδυνατεί να αποφανθεί επί των ανωτέρω πέντε λόγων αναιρέσεως αγνοώντας τον ενδεχομένως πεπλανημένο χαρακτήρα του σκεπτικού επί του οποίου το Πρωτοδικείο στήριξε την κρίση του ότι η ασκούμενη από τον Eurocontrol δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις έπρεπε να χαρακτηριστεί ως οικονομική δραστηριότητα.

69 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, όπως αποφάνθηκε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 87 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, συνιστά οικονομική δραστηριότητα κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά (αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 1987, 118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1987, σ. 2599, σκέψη 7, της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, C-180/98 έως C-184/98, Pavlov κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-6451, σκέψη 75, καθώς και της 1ης Ιουλίου 2008, C-49/07, ΜΟΤΟΕ, Συλλογή 2008, σ. I-4863, σκέψη 22).

70 Υπενθυμίζεται επίσης ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα δικαιολογούντα την εφαρμογή των κανόνων περί ανταγωνισμού της Συνθήκης οι εμπίπτουσες στην άσκηση των προνομιών δημόσιας εξουσίας δραστηριότητες (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1985, Επιτροπή κατά Γερμανίας, 107/84, Συλλογή 1985, σ. 2655, σκέψεις 14 και 15, καθώς και προπαρατεθείσες SAT Fluggesellschaft, σκέψη 30, και ΜΟΤΟΕ, σκέψη 24).

71 Με την προπαρατεθείσα απόφαση SAT Fluggesellschaft, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 30, χωρίς να αποφανθεί ειδικώς επί της ασκούμενης από τον Eurocontrol δραστηριότητας συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις, ότι οι δραστηριότητες του Eurocontrol στο σύνολό τους ανάγονται, τόσο λόγω της φύσεως όσο και λόγω του αντικειμένου και των κανόνων που τις διέπουν, στην άσκηση προνομιών σχετικά με τον έλεγχο και την αστυνόμευση του εναέριου χώρου, προνομιών που συνιστούν τυπικά γνωρίσματα ασκήσεως δημόσιας εξουσίας και δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Κατόπιν αυτού, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα άρθρα 86 και 90 της Συνθήκης (νυν άρθρα 82 ΕΚ και 86 ΕΚ) έχουν την έννοια ότι διεθνής οργανισμός όπως ο Eurocontrol δεν είναι επιχείρηση κατά την έννοια των άρθρων αυτών.

72 Σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζει η Selex, το συμπέρασμα αυτό ισχύει και για τη δραστηριότητα συνδρομής την οποία ο Eurocontrol ασκεί υπέρ των εθνικών διοικήσεων, οσάκις αυτές υποβάλλουν σχετικό αίτημα, επ' ευκαιρία των διαδικασιών προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών που κινούν οι ίδιες προκειμένου να αποκτήσουν, ιδίως, εξοπλισμούς και συστήματα στον τομέα της διαχειρίσεως της εναέριας κυκλοφορίας.

73 Πράγματι, όπως προκύπτει από το άρθρο 1 της συμβάσεως για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η εναρμόνιση και η ολοκλήρωση που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή ενός ενιαίου συστήματος διαχειρίσεως της εναέριας κυκλοφορίας, ο Eurocontrol έχει ως σκοπό να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών και να αναπτύξει τις κοινές δραστηριότητές τους στον τομέα της αεροναυτιλίας, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ανάγκες της άμυνας, διασφαλίζοντας παράλληλα υπέρ όλων των χρηστών του εναέριου χώρου τον μέγιστο βαθμό ελευθερίας, συμβατής με το απαιτούμενο επίπεδο ασφαλείας.

74 Προς τούτο, έργο του Eurocontrol είναι, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο 1, στοιχεία e, f και h, η θέσπιση και εφαρμογή κοινών προτύπων και προδιαγραφών, η εναρμόνιση των ρυθμίσεων που εφαρμόζονται στις υπηρεσίες της εναέριας κυκλοφορίας και η διευκόλυνση της κοινής αποκτήσεως συστημάτων και εγκαταστάσεων της εναέριας κυκλοφορίας.

75 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο a, της συμβάσεως για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας προβλέπει ότι ο Eurocontrol μπορεί, κατόπιν αιτήματος από ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα κράτη και βάσει μιας ή περισσότερων κατ' ιδίαν συμφωνιών μεταξύ του Οργανισμού και των ενδιαφερόμενων συμβαλλόμενων μερών, να παράσχει συνδρομή στα εν λόγω συμβαλλόμενα μέρη στον σχεδιασμό, την κατάρτιση των προδιαγραφών και την κατασκευή συστημάτων καθώς και την παροχή υπηρεσιών για την ασφάλεια της εναέριας κυκλοφορίας.

76 Όπως προκύπτει από τη σύμβαση για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας, η ως άνω δραστηριότητα συνδρομής συνιστά έναν από τους μηχανισμούς συνεργασίας τους οποίους η εν λόγω σύμβαση ανέθεσε στον Eurocontrol και συμμετέχει ευθέως στην υλοποίηση του στόχου της τεχνικής εναρμονίσεως και ολοκληρώσεως στο πεδίο της εναέριας κυκλοφορίας με τον οποίο επιδιώκεται η συμβολή στη διατήρηση και βελτίωση της ασφαλείας της αεροναυτιλίας. Λαμβάνοντας ειδικότερα τη μορφή συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις κατά την πραγματοποίηση διαδικασιών προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών προς αγορά εξοπλισμών ή συστημάτων διαχειρίσεως της εναέριας κυκλοφορίας, η ως άνω δραστηριότητα αποβλέπει στο να εντάξει στις συγγραφές υποχρεώσεων αναφορικά με τις διαδικασίες αυτές τα κοινά τεχνικά πρότυπα και τις προδιαγραφές που επεξεργάζεται και θεσπίζει ο Eurocontrol με σκοπό την πραγματοποίηση ενός εναρμονισμένου ευρωπαϊκού συστήματος διαχειρίσεως της εναέριας κυκλοφορίας. Έτσι, συνδέεται στενά με την αποστολή της τεχνικής τυποποιήσεως την οποία ανέθεσαν τα συμβαλλόμενα μέρη στον Eurocontrol στο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ κρατών με σκοπό τη διατήρηση και την ανάπτυξη της ασφαλείας της αεροναυτιλίας, οπότε εντάσσεται στην άσκηση προνομιών δημόσιας εξουσίας.

77 Επομένως, προβαίνοντας σε πεπλανημένη νομική εκτίμηση, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις διακρινόταν από την αποστολή του Eurocontrol διαχειρίσεως του εναέριου χώρου και αναπτύξεως της αεροπορικής ασφαλείας, χαρακτηρίζοντας ως έμμεση τη σχέση μεταξύ της δραστηριότητας συνδρομής και της ασφαλείας της αεροναυτιλίας, συλλογιστική αρυόμενη από το ότι η παρεχόμενη από τον Eurocontrol συνδρομή καλύπτει μόνον τις

τεχνικές προδιαγραφές στα πλαίσια της εφαρμογής διαδικασιών προσκλήσεων για την υποβολή προσφορών και ως εκ τούτου δεν έχει αντίκτυπο στην ασφάλεια της αεροναυτιλίας παρά μέσω των διαδικασιών αυτών.

78 Κατά τα λοιπά, το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως επί του σημείου αυτού, ότι δηλαδή ο Eurocontrol δεν παρέχει τη συνδρομή του προς τις εθνικές διοικήσεις παρά μόνον κατόπιν αιτήματος αυτών και ότι ως εκ τούτου δεν πρόκειται για ουσιώδη ή απαραίτητη για την κατοχύρωση της ασφαλείας της αεροναυτιλίας δραστηριότητα, δεν είναι ικανό να καταδείξει ότι η επίδικη δραστηριότητα δεν ανάγεται στην άσκηση προνομιών δημόσιας εξουσίας.

79 Πράγματι, το γεγονός ότι η συνδρομή του Eurocontrol είναι προαιρετική και ότι, ενδεχομένως, ορισμένα μόνον κράτη μέλη προσφεύγουν σ' αυτόν δεν επιτρέπουν να αποκλειστεί μια τέτοια αναγωγή ούτε τροποποιούν τη φύση της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Επιπλέον, η αναγωγή στην άσκηση προνομιών δημόσιας εξουσίας δεν απαιτεί η οικεία δραστηριότητα να είναι ουσιώδης ή απαραίτητη για την κατοχύρωση της ασφαλείας της αεροναυτιλίας, καθόσον εκείνο που προέχει είναι το να ανάγεται στη διατήρηση και ανάπτυξη της ασφαλείας της αεροναυτιλίας, στοιχεία συνιστώντα προνομίες δημόσιας εξουσίας.

80 Όπως προκύπτει από το σύνολο των προηγηθεισών σκέψεων, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο χαρακτηρίζοντας την ασκούμενη από τον Eurocontrol δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις ως οικονομική δραστηριότητα και έκρινε συνακόλουθα, με πεπλανημένη νομική συλλογιστική, ότι ο Eurocontrol, ασκώντας την οικεία δραστηριότητα, είναι επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Επομένως, εσφαλμένα έκανε δεκτό τον πρώτο λόγο ακυρώσεως που είχε αναπτύξει ενώπιόν του η νυν αναιρεσείουσα και στον βαθμό αυτό είχε συναγάγει από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως ως προς την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ έναντι του Eurocontrol.

81 Πάντως, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, αν το μεν σκεπτικό μιας αποφάσεως του Πρωτοδικείου ενέχει παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, το δε διατακτικό της είναι βάσιμο για άλλους νομικούς λόγους, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορρίπτεται (βλ. αποφάσεις της 9ης Ιουνίου 1992, C-30/91 P, Lestelle κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3755, σκέψη 28, της 13ης Ιουλίου 2000, C-210/98 P, Salzgitter κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5843, σκέψη 58, και της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-312/00 P, Επιτροπή κατά Camar και Tico, Συλλογή 2002, σ. I-11355, σκέψη 57).

82 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 72 έως 79 της παρούσας αποφάσεως, η ασκούμενη από τον Eurocontrol δραστηριότητα συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις ανάγεται στην άσκηση προνομιών δημόσιας εξουσίας και, εν πάση περιπτώσει, δεν συνιστά αφεαυτής δραστηριότητα οικονομικής φύσεως, οπότε ο συγκεκριμένος οργανισμός, ασκώντας την οικεία δραστηριότητα, δεν είναι επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Κατόπιν αυτού, η προσβαλλόμενη απόφαση ουδόλως είναι πεπλανημένη ως προς το συγκεκριμένο σημείο.

83 Εξ αυτού έπεται ότι το διατακτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, με το οποίο απορρίπτεται η προσφυγή, εξακολουθεί να είναι κατά νόμο βάσιμο και, ως εκ τούτου, η διαπραχθείσα με το αιτιολογικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως πλάνη περί το δίκαιο δεν συνεπάγεται την ακύρωσή της.

84 Όσον αφορά τους πέντε λόγους αναιρέσεως που προέβαλε η Selex, διαπιστώνεται ότι αφορούν το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως βάσει του οποίου το Πρωτοδικείο, αφού προηγουμένως έκρινε ότι οι δραστηριότητες συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις συνιστούν οικονομική δραστηριότητα και ότι, ως εκ τούτου, ο Eurocontrol, ασκώντας την, είναι επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, απέρριψε τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως τον οποίο προέβαλε η νυν αναιρεσείουσα προς στήριξη της προσφυγής της και ο οποίος συνήχθη από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως της Επιτροπής ως προς την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ.

85 Όπως προκύπτει από τις προηγηθείσες σκέψεις, δοθέντος ότι ο Eurocontrol δεν είναι, κατά την άσκηση της δραστηριότητάς του συνδρομής προς τις εθνικές διοικήσεις, επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, το άρθρο αυτό δεν εφαρμόζεται επί της οικείας δραστηριότητας. Κατόπιν αυτού, πρέπει να απορριφθούν ως στερούμενοι αντικειμένου οι πέντε λόγοι αναιρέσεως που προέβαλε η Selex επικρίνοντας το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως αναφορικά με τη φερόμενη παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ.

2. Επί των λόγων αναιρέσεως ως προς την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ επί της δραστηριότητας της τεχνικής τυποποιήσεως

86 Η Selex επικαλείται, αναφορικά με τη δραστηριότητα της τεχνικής τυποποιήσεως που έχει ο Eurocontrol, τέσσερις λόγους προς στήριξη της αναιρέσεώς της, αντλούμενους από παραμόρφωση του περιεχομένου της επίδικης αποφάσεως, υιοθέτηση μιας εννοίας οικονομικής δραστηριότητας αντίθετης προς την απορρέουσα από την κοινοτική νομολογία, την πεπλανημένη εφαρμογή της νομολογίας σε θέματα κοινωνικών παροχών, καθώς και αθέτηση της υποχρεώσεως επαρκούς αιτιολογήσεως. Θεωρώντας πεπλανημένη τη διάκριση στην οποία προβαίνει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση μεταξύ της δραστηριότητας θεσπίσεως των τεχνικών προτύπων, τα οποία εντάσσονται στην αποστολή διαχειρίσεως του εναέριου χώρου και αναπτύξεως της εναέριας ασφαλείας, και εκείνης της προετοιμασίας και επεξεργασίας τους, η οποία δεν εμπίπτει στην ανωτέρω αποστολή, η Επιτροπή αιτείται την αντικατάσταση του επί του συγκεκριμένου σημείου σκεπτικού και ζητεί κατά τα λοιπά την απόρριψη των λόγων αναιρέσεως.

87 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αν υπετίθετο ότι στοιχειοθετείται παρόμοια πλάνη περί το δίκαιο, θα καταρριπτόταν η ίδια η μείζων πρόταση η οποία αποτελεί τη βάση ορισμένων αναπτύξεων της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, στο πλαίσιο του λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από τη θέσπιση μιας εννοίας περί οικονομικής δραστηριότητας αντίθετης προς εκείνη η οποία απορρέει από την κοινοτική νομολογία. Σε παρόμοια περίπτωση, οι σχετικές αναπτύξεις θα στερούνταν οποιουδήποτε ερείσματος και οι προαναφερθέντες πέντε λόγοι αναιρέσεως θα καθίσταντο άνευ αντικειμένου.

88 Υπό τις περιστάσεις αυτές και όπως τονίστηκε στη σκέψη 68 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο αδυνατεί να αποφανθεί επί του ανωτέρω λόγου αναιρέσεως αγνοώντας τον ενδεχομένως πεπλανημένο χαρακτήρα του σκεπτικού επί του οποίου το Πρωτοδικείο στήριξε την κρίση του ότι, σε αντίθεση προς τη δραστηριότητα θεσπίσεως των τεχνικών προτύπων, η δραστηριότητα προετοιμασίας και επεξεργασίας παρόμοιων προτύπων διακρίνεται από την αποστολή διαχειρίσεως του εναέριου χώρου και αναπτύξεως της εναέριας ασφαλείας.

89 Συναφώς, για να προβεί στην επικρινόμενη διάκριση, το Πρωτοδικείο έκρινε κατ' αρχάς, στη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η εκ μέρους του συμβουλίου του Eurocontrol θέσπιση των προτύπων που διαμόρφωσε το εκτελεστικό όργανο του ως άνω οργανισμού εμπίπτει στο νομοθετικό πεδίο, καθόσον το ανωτέρω

συμβούλιο αποτελείται από τους διευθυντές διοικήσεως της πολιτικής αεροπορίας κάθε συμβαλλόμενου κράτους, οι οποίοι έχουν λάβει από τα αντίστοιχα κράτη τους την εντολή να εγκρίνουν τις τεχνικές προδιαγραφές οι οποίες πρόκειται να έχουν δεσμευτική ισχύ σε όλα αυτά τα κράτη. Η οικεία δραστηριότητα εμπίπτει ευθέως, σύμφωνα με το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, στην εκ μέρους των κρατών αυτών άσκηση των προνομιών τους δημόσιας εξουσίας, οπότε ο ρόλος του Eurocontrol εξομοιώνεται έτσι με εκείνον ενός υπουργείου το οποίο, σε εθνικό επίπεδο, προετοιμάζει τα νομοθετικά ή κανονιστικά μέτρα τα οποία εγκρίνονται στη συνέχεια από την κυβέρνηση. Επομένως, πρόκειται για δραστηριότητα εμπίπτουσα στη δημόσια αποστολή του Eurocontrol.

90 Ακολούθως, το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 60 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η δραστηριότητα της προετοιμασίας και επεξεργασίας των τεχνικών προδιαγραφών εκ μέρους του Eurocontrol μπορούσε, αντιθέτως, να διαχωριστεί από την αποστολή του διαχειρίσεως του εναέριου χώρου και αναπτύξεως της εναέριας ασφαλείας. Για να θεμελιώσει τη εκτίμηση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα προβληθέντα από την Επιτροπή επιχειρήματα, προκειμένου να καταδειχθεί ότι η δραστηριότητα του Eurocontrol αναφορικά με την τυποποίηση αναγόταν στην αποστολή δημόσιας υπηρεσίας του ως άνω οργανισμού, αφορούσαν στην πράξη μόνον τη θέσπιση των ως άνω προτύπων και όχι την επεξεργασία τους, στον βαθμό που η ανάγκη θεσπίσεως προτύπων σε διεθνές επίπεδο δεν συνεπάγεται υποχρεωτικώς ότι ο φορέας ο οποίος επεξεργάζεται τα πρότυπα αυτά πρέπει επίσης να είναι αυτός ο οποίος στη συνέχεια τα εγκρίνει.

91 Πάντως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο f, της συμβάσεως για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας προβλέπει ότι ο Eurocontrol είναι επιφορτισμένος με την επεξεργασία, την υιοθέτηση και τη μελέτη των προτύπων, των προδιαγραφών και των κοινών πρακτικών για τα συστήματα και τις υπηρεσίες διαχειρίσεως της εναέριας κυκλοφορίας. Ως εκ τούτου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα συμβαλλόμενα κράτη ανέθεσαν στον Eurocontrol τόσο την προετοιμασία και την επεξεργασία των προτύπων όσο και τη θέσπισή τους, χωρίς να διακρίνουν αμφότερες τις λειτουργίες.

92 Επιπλέον, η προετοιμασία και η επεξεργασία τεχνικών προτύπων συμμετέχουν ευθέως στην υλοποίηση του αντικειμένου του Eurocontrol, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 1 της συμβάσεως για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας και υπομνήστηκε στη σκέψη 73 της παρούσας αποφάσεως, ήτοι να πραγματοποιηθεί η εναρμόνιση και η ολοκλήρωση που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή ενός ενιαίου συστήματος διαχειρίσεως της εναέριας κυκλοφορίας. Είναι σύμφυτες με την ανατεθείσα από τα συμβαλλόμενα μέρη στον Eurocontrol αποστολή της τεχνικής τυποποιήσεως στο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ κρατών που στόχο έχει τη διατήρηση και την ανάπτυξη της ασφαλείας της αεροναυτιλίας, στοιχεία τα οποία συνιστούν προνομίες δημόσιας εξουσίας.

93 Εξ αυτού έπεται ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πάσχει πλάνη περί το δίκαιο καθόσον η ασκούμενη από τον Eurocontrol δραστηριότητα προετοιμασίας και επεξεργασίας των τεχνικών προτύπων μπορεί να διαχωριστεί από την αποστολή του διαχειρίσεως του εναέριου χώρου και αναπτύξεως της εναέριας ασφαλείας. Πάντως, η πλάνη αυτή δεν επηρεάζει την κρίση του Πρωτοδικείου, η οποία εδράζεται σε άλλο σκεπτικό, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι οι δραστηριότητες τεχνικής τυποποιήσεως του Eurocontrol δεν ήσαν οικονομικές δραστηριότητες και ότι, ως εκ τούτου, οι κανόνες της Συνθήκης περί ανταγωνισμού δεν είχαν εφαρμογή επ' αυτών. Άρα, πρέπει για μία εισέτι φορά να διαπιστωθεί ότι η διαπραχθείσα με το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως πλάνη περί το δίκαιο δεν συνεπάγεται την ακύρωσή της.

α) Επί του λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από τη θέσπιση μιας εννοίας περί οικονομικής δραστηριότητας αντίθετης προς εκείνη η οποία είναι απόρροια της κοινοτικής νομολογίας

94 Η Selex βεβαιώνει, προς στήριξη του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως, ότι η εκτίμηση του Πρωτοδικείου, σύμφωνα με την οποία δεν είχε καταδείξει η ίδια την ύπαρξη αγοράς για τις υπηρεσίες τεχνικής τυποποιήσεως, δεν σχετίζεται με την εκτίμηση της οικονομικής φύσεως της ως άνω δραστηριότητας και είναι ανακριβής, καθόσον ο ορισμός της επίδικης αγοράς που η ίδια προτείνει έγινε δεκτός από την Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση. Η Selex υποστηρίζει ότι, σε αντίθεση προς την εκτίμηση του Πρωτοδικείου, ο Eurocontrol παρέχει όντως στα κράτη μέλη αυτοτελή υπηρεσία η οποία συνίσταται στην επεξεργασία τεχνικών προτύπων. Εν πάση περιπτώσει, το γεγονός ότι η επίδικη δραστηριότητα δεν καταλήγει σε προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά στερείται σημασίας υπό το φως της νομολογίας αλλά και της πρακτικής της Επιτροπής. Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι η δραστηριότητα αυτή μπορεί, ιδιαζόντως και αντικειμενικώς, να χαρακτηριστεί ως οικονομική δραστηριότητα.

95 Εξάλλου, η συλλογιστική που διατυπώνεται στη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία το Πρωτοδικείο απέκλεισε την οικονομική φύση της δραστηριότητας επεξεργασίας των προτύπων λόγω του γεγονότος ότι στη συνέχεια θεσπίζονται από το συμβούλιο του Eurocontrol, είναι αντιφατική σε σχέση με τη συλλογιστική των σκέψεων 59 και 60 της ιδίας αποφάσεως, όπου το Πρωτοδικείο διέκρινε την επεξεργασία των τεχνικών προτύπων από την υιοθέτησή τους.

96 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, όπως προκύπτει από τη συλλογιστική των σκέψεων 91 και 92 της παρούσας αποφάσεως, η δραστηριότητα τεχνικής τυποποιήσεως του Eurocontrol ανάγεται στο σύνολό της στην άσκηση των προνομιών δημόσιας εξουσίας και, ως εκ τούτου, δεν εμφανίζει οικονομικό χαρακτήρα.

97 Εξ αυτού έπεται ότι στερείται αντικειμένου ο παρών λόγος αναιρέσεως με τον οποίο η Selex επικρίνει το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως που ώθησε το Πρωτοδικείο να εκτιμήσει ότι η νυν αναιρεσείουσα δεν είχε αποδείξει ότι η δραστηριότητα τεχνικής τυποποιήσεως συνίστατο στην προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά.

β) Επί του λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από την παραμόρφωση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης αποφάσεως

98 Η Selex υποστηρίζει, προβάλλοντας τον συγκεκριμένο λόγο αναιρέσεως, ότι το Πρωτοδικείο, κρίνοντας, στις σκέψεις 15 και 48 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εδραζόταν στη διπλή διαπίστωση ότι ο Eurocontrol δεν ήταν επιχείρηση και, ως εκ τούτου, οι επικρινόμενες συμπεριφορές δεν αντέκειντο σε κάθε περίπτωση στο άρθρο 82 ΕΚ, παραμόρφωσε το περιεχόμενο της ανωτέρω αποφάσεως η οποία στηρίζεται αποκλειστικά στην εκτίμηση της οικονομικής φύσεως της συγκεκριμένης δραστηριότητας και σε ουδεμία προβαίνει εκτίμηση ως προς την ύπαρξη καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως. Στην πραγματικότητα, το Πρωτοδικείο επαναλαμβάνει διατύπωση ύφους την οποία χρησιμοποίησε η Επιτροπή, χωρίς να εξετάσει αν συνοδευόταν από έστω και κατ' ελάχιστον αιτιολόγηση και υποκατέστησε με τη δική του αιτιολόγηση εκείνη που η Επιτροπή είχε όντως αναπτύξει.

99 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως δεν επάγεται αποτελέσματα καθόσον το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή με το σκεπτικό ότι οι κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης δεν εφαρμόζονται στην ασκούμενη από τον Eurocontrol δραστηριότητα τεχνικής τυποποιήσεως, οπότε δεν εξέτασε τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που είχε προβάλει η νυν αναιρεσείουσα ο οποίος στηριζόταν σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως σχετικά με την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ εκ μέρους του Eurocontrol.

100 Κατόπιν αυτού, ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

γ) Επί του λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από την πεπλανημένη εφαρμογή της κοινοτικής νομολογίας σε θέματα κοινωνικών παροχών

101 Προβάλλοντας τον συγκεκριμένο λόγο αναιρέσεως, η Selex υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο απέρριψε εσφαλμένα την επιχειρηματολογία της, σύμφωνα με την οποία η συλλογιστική που ακολούθησε στην προπαρατεθείσα απόφαση FENIN κατά Επιτροπής δεν μπορούσε να συγκριθεί με την παρούσα υπόθεση όπου κανένα στοιχείο αλληλεγγύης δεν χαρακτηρίζει την επίδικη δραστηριότητα. Εντούτοις, όπως προκύπτει από τη νομολογία, το στοιχείο αυτό είναι, ανάλογα με τη διαβάθμισή του, καθοριστικής σημασίας για τη θετική ή αρνητική απάντηση ως προς το αν η συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι δραστηριότητα επιχειρήσεως.

102 Πλην όμως, αφενός, το Πρωτοδικείο, κρίνοντας στη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, παραπέμποντας στην προπαρατεθείσα απόφαση FENIN κατά Επιτροπής, ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί αν μια δραστηριότητα έχει ή όχι οικονομικό χαρακτήρα, δεν πρέπει να διαχωριστεί η δραστηριότητα της αγοράς του προϊόντος από τη μεταγενέστερη χρήση του και ότι ο οικονομικός ή μη χαρακτήρας της μεταγενέστερης χρήσεως του προϊόντος καθορίζει κατ' ανάγκη τον χαρακτήρα της δραστηριότητας της πράξεως της αγοράς, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο (βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, C-205/03 P, FENIN κατά Επιτροπής, C-205/03 P, Συλλογή 2006, σ. I-6295, σκέψη 26). Εξ αυτού το Πρωτοδικείο συνήγαγε ότι εν προκειμένω ο μη οικονομικός χαρακτήρας της δραστηριότητας τεχνικής τυποποιήσεως συνεπήχθη τον μη οικονομικό χαρακτήρα της αποκτήσεως των πρωτοτύπων στο πλαίσιο της εν λόγω τυποποιήσεως.

103 Αφετέρου, ορθώς η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση απέρριψε το επιχείρημα της νυν αναιρεσείουσας ότι η συγκεκριμένη συλλογιστική δεν μπορούσε να τύχει εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση. Πράγματι, η ίδια συλλογιστική μπορεί προφανώς να εφαρμοστεί σε άλλες δραστηριότητες πέραν όσων έχουν κοινωνικό χαρακτήρα ή θεμελιώνονται στην αλληλεγγύη, δοθέντος ότι τα στοιχεία αυτά δεν συνιστούν προϋπόθεση του μη οικονομικού χαρακτήρα μιας δραστηριότητας, αλλά απλώς δεδομένα ληπτέα υπόψη, ενδεχομένως, για τον χαρακτηρισμό μιας δραστηριότητας σύμφωνα με την υπομνησθείσα στις σκέψεις 69 και 70 της παρούσας αποφάσεως νομολογία.

104 Εξ αυτού έπεται ότι ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

δ) Επί του λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από την αθέτηση της υποχρεώσεως περί επαρκούς αιτιολογήσεως

105 Η Selex προσάπτει στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ότι δεν υπήρξε, στις σκέψεις 59 έως 62 αυτής, επαρκώς αιτιολογημένη, όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς της τυποποιήσεως. Παρατηρεί ότι, αν και υφίστατο ορισμός της επίδικης αγοράς τον οποίο πρότεινε η ίδια και δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή με την επίδικη απόφαση, το Πρωτοδικείο απέκλινε από τον ως άνω ορισμό χωρίς να παράσχει επιχειρήματα προς στήριξη της αποκλίνουσας εκτιμήσεώς του και χωρίς να αναφερθεί στα τεχνικά και νομικά στοιχεία που εξέθεσαν οι διάδικοι.

106 Συναφώς, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι, σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζει η Selex, η Επιτροπή ουδόλως εκφράστηκε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, σχετικά με τον ορισμό της αγοράς που θα ήταν συναφής, αλλ' έκρινε, όπως υποστήριξε επίσης στη συνέχεια και ενώπιον του Πρωτοδικείου, ότι η δραστηριότητα τεχνικής τυποποιήσεως δεν ήταν οικονομικής φύσεως. Καταλήγοντας στο ίδιο συμπέρασμα, το Πρωτοδικείο εξέθεσε, στις σκέψεις 59 έως 62 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το σκεπτικό που το οδήγησε στο να εκτιμήσει ότι η νυν αναιρεσείουσα δεν είχε καταδείξει ότι η δραστηριότητα τεχνικής τυποποιήσεως συνίστατο στην προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά.

107 Χωρίς να είναι αναγκαίο να επαναλάβει όλα τα τεχνικά στοιχεία και τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι διάδικοι, το Πρωτοδικείο, πράττοντας τούτο, συνδύασε το συμπέρασμά του με επαρκή αιτιολόγηση, παρέχοντας στους διαδίκους τη δυνατότητα να λάβουν συναφώς γνώση των λόγων και στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του, όπερ συνεπάγεται ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

3. Επί των λόγων αναιρέσεως οι οποίοι αφορούν την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ στη δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως

108 Όσον αφορά τη δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως που ασκεί ο Eurocontrol, η Selex προβάλλει τρεις λόγους προκειμένου να στηρίξει την αίτησή της αναιρέσεως, αντλούμενους από παραμόρφωση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης αποφάσεως, από τη θέσπιση μιας εννοίας οικονομικής δραστηριότητας αντίθετης προς εκείνη η οποία είναι απόρροια της κοινοτικής νομολογίας και από παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισε η ίδια όσον αφορά την οικονομική φύση της διαχειρίσεως του καθεστώτος πνευματικής ιδιοκτησίας.

α) Επί του λόγου ο οποίος αντλείται από την παραμόρφωση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης αποφάσεως

109 Προβάλλοντας τον συγκεκριμένο λόγο αναιρέσεως, η Selex υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση εμπεριέχει πρόδηλη παραμόρφωση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης αποφάσεως, καθόσον με αυτή τονίζεται ότι ο ισχυρισμός ότι η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε την οικονομική φύση της δραστηριότητας αποκτήσεως πρωτοτύπων και διαχειρίσεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δεν έχει έρεισμα στην ανωτέρω απόφαση, ενώ από την απλή ανάγνωσή της καταδεικνύεται ότι η Επιτροπή ουδέποτε αμφισβήτησε το σημείο αυτό, αντιθέτως δε αμφισβήτησε μόνον την ύπαρξη καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως. Έτσι, το Πρωτοδικείο προσέδωσε στην προσβαλλόμενη απόφαση περιεχόμενο που δεν διαθέτει και υποκατέστησε με τη δική του αιτιολόγηση εκείνη της ανωτέρω αποφάσεως.

110 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως στερείται βάσεως, καθόσον η Επιτροπή διευκρίνισε ρητώς, στα σημεία 28 και 29 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι θεωρούσε ότι οι αποτελούσες αντικείμενο της καταγγελίας δραστηριότητες του Eurocontrol δεν ήσαν οικονομικής φύσεως. Η εκτίμηση αυτή προκύπτει επίσης και από το σημείο 32 της προσβαλλόμενης αποφάσεως σχετικά με τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

111 Αν υποτεθεί ότι ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως βάλλει στην πραγματικότητα κατά της ελλείψεως αιτιολογήσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως, όπως παρατηρεί η Επιτροπή, είναι απαράδεκτος επειδή προεβλήθη το πρώτον κατά τη φάση της αναιρέσεως.

112 Επομένως, ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

β) Επί του λόγου ο οποίος αντλείται από την υιοθέτηση μιας εννοίας οικονομικής δραστηριότητας αντίθετης προς εκείνη η οποία είναι απόρροια της κοινοτικής νομολογίας

113 Με τον συγκεκριμένο λόγο αναιρέσεως, η Selex επικρίνει, κατ' αρχάς, τα διαλαμβανόμενα στη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία η απόκτηση πρωτοτύπων είναι δραστηριότητα συναρτώμενη με την ανάπτυξή τους εκ μέρους τρίτων. Υπογραμμίζει ότι η επίδικη εν προκειμένω δραστηριότητα είναι σαφώς αυτή της αποκτήσεως πρωτοτύπων, η οποία προτάσσεται του ορισμού των τεχνικών προδιαγραφών, οπότε ολίγον ενδιαφέρει το ότι η ανάπτυξη των πρωτοτύπων οφείλεται σε τρίτους.

114 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αυτός δεν είναι ο λόγος για τον οποίο το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι η δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως που χρηματοδοτεί ο Eurocontrol δεν συνιστά οικονομική δραστηριότητα και ότι οι κανόνες περί ανταγωνισμού δεν εφαρμόζονται στην περίπτωσή του. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τη σκέψη 75 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η απόκτηση των πρωτοτύπων στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δραστηριότητας και η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που σχετίζονται με αυτήν δεν της προσέδιδαν οικονομικό χαρακτήρα, εφόσον η απόκτηση αυτή δεν σήμαινε την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά. Η ερμηνεία αυτή είναι άλλωστε, για τους εκτιθέμενους στη σκέψη 102 της παρούσας αποφάσεως λόγους, απαλλαγμένη πλάνης περί το δίκαιο.

115 Ακολούθως, η Selex προσάπτει στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, συγκεκριμένα δε στη σκέψη 77, ότι η απόκτηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δεν είχε ως προορισμό την εμπορική εκμετάλλευσή τους και ότι οι άδειες χορηγούνταν δωρεάν. Αν υποτεθεί ότι είναι ορθές, οι διαπιστώσεις αυτές έρχονται σε αντίθεση με τη νομολογία ότι το γεγονός ότι ένας φορέας δεν επιδιώκει κερδοσκοπικό σκοπό δεν αποτελεί λυσιτελές στοιχείο για τον χαρακτηρισμό του ή όχι ως επιχειρήσεως.

116 Σε αντίθεση προς ό,τι υποστηρίχθηκε, όπως προκύπτει από τη νομολογία, η μη επιδίωξη κερδοσκοπικού σκοπού αποτελεί λυσιτελές κριτήριο για την εκτίμηση του αν δεδομένη δραστηριότητα έχει ή μη οικονομικό χαρακτήρα, πλην όμως δεν είναι επαρκές (βλ. ιδίως, προς την κατεύθυνση αυτή, αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 1995, C-244/94, Fédération française des sociétés d'assurance κ.λπ., Συλλογή 1995, σ. I-4013, σκέψη 21, της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-67/96, Albany, Συλλογή 1999, σ. I-5751, σκέψη 85, καθώς και της 23ης Μαρτίου 2006, C-237/04, Enirisorse, Συλλογή 2006, σ. I-2843, σκέψη 31).

117 Έτσι, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, το Πρωτοδικείο, αφού υπενθύμισε ότι, στο πλαίσιο της εξετάσεως του οικονομικού χαρακτήρα μιας δραστηριότητας, το κριτήριο της ελλείψεως αμοιβής συνιστά απλώς μια ένδειξη μεταξύ άλλων και δεν μπορεί αφεαυτού να αποκλείει τον οικονομικό χαρακτήρα της δραστηριότητας, εξέλαβε το γεγονός ότι ο Eurocontrol χορηγούσε δωρεάν τις άδειες των πρωτοτύπων ως ένδειξη του μη οικονομικού χαρακτήρα της δραστηριότητας διαχειρίσεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ένδειξη η οποία σωρεύεται μαζί με άλλα στοιχεία.

118 Τέλος, κατά τη Selex, αντίκεινται στη νομολογία τα διαλαμβανόμενα στη σκέψη 77 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σύμφωνα με τα οποία η διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι παρεπόμενη της προωθήσεως της τεχνικής αναπτύξεως, εντασσόμενη στο πλαίσιο του στόχου γενικού συμφέροντος της αποστολής του Eurocontrol και μη επιδιώκουσα ίδιο συμφέρον του οργανισμού το οποίο θα μπορούσε να διακριθεί από τον ανωτέρω στόχο, όπερ αποκλείει τον οικονομικό χαρακτήρα μιας δραστηριότητας. Η Selex ισχυρίζεται, αφενός, παραπέμποντας στην προπαρατεθείσα απόφαση Enirisorse, ότι έχει ήδη κριθεί ότι το καθήκον της αναπτύξεως νέων τεχνολογιών μπορεί να είναι οικονομικής φύσεως και, αφετέρου, αναφερόμενη τόσο στην ανωτέρω απόφαση όσο και στην απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2001, C-475/99, Ambulanz Glöckner (Συλλογή 2001, σ. I-8089, σκέψη 21), ότι το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών δημόσιου χαρακτήρα βαρύνουν επιχειρηματία δεν μπορεί να αποκλείσει το ότι η επίδικη δραστηριότητα δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

119 Επ' αυτού, πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι επικρινόμενες σκέψεις της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως ουδόλως αποκλείουν μια δραστηριότητα τεχνολογικής αναπτύξεως να έχει ενδεχομένως οικονομικό χαρακτήρα, όπως δεν αποκλείουν ένας φορέας υπέχων υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας να ασκεί ενδεχομένως δραστηριότητα περιβαλλόμενη τον ίδιο χαρακτήρα. Το Πρωτοδικείο προέβη απλώς σε εκτίμηση των προσιδιαζόντων στην προκειμένη περίπτωση στοιχείων και εξ αυτού συνήγαγε, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο και χωρίς να αποκλίνει από την επικληθείσα νομολογία, ότι, από το γεγονός ότι η δραστηριότητα διαχειρίσεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ασκούνταν δωρεάν και από τον σκοπό γενικού συμφέροντος ο οποίος επιδικώκεται αποκλειστικώς στα πλαίσια της αποστολής του

Eurocontrol, στην οποία εντάσσεται η δραστηριότητα, ασκούμενη ως παρεπόμενη εκείνης της προωθήσεως της τεχνολογικής αναπτύξεως, δεν είχε οικονομικό χαρακτήρα.

120 Δεδομένου ότι κανένα από τα προβληθέντα επιχειρήματα δεν είναι βάσιμο, και ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

γ) Επί του λόγου αναιρέσεως ο οποίος αντλείται από παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισε η νυν αναιρεσείουσα σχετικά με την οικονομική φύση της διαχειρίσεως του καθεστώτος πνευματικής ιδιοκτησίας

121 Με τον συγκεκριμένο λόγο αναιρέσεως, η Selex προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι παραμόρφωσε, στη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, όσα η ίδια υποστήριξε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση σχετικά με τις αμοιβές του Eurocontrol, βεβαιώνοντας ότι τα λεχθέντα στηρίζονταν σε εσωτερικό έγγραφο του οργανισμού, τιτλοφορούμενο «ARTAS Intellectual Property Rights and Industrial Policy» (Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και βιομηχανική πολιτική στον τομέα του συστήματος ARTAS), της 23ης Απριλίου 1997, και κατέτειναν στο να αποδείξουν ότι ο Eurocontrol εισέπραττε αμοιβή για τη διαχείριση των αδειών. Στην πραγματικότητα, η Selex επικαλέστηκε το εν λόγω έγγραφο με το δικόγραφό της απλώς και μόνον προκειμένου να υπογραμμίσει το ευρύ φάσμα ρόλων που αναλαμβάνει ο Eurocontrol και την υφιστάμενη αντίφαση μεταξύ του συστήματος διαχειρίσεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, το οποίο αναπτύσσει ο Eurocontrol, και του περιεχομένου του εγγράφου. Αντιθέτως, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Selex αναφέρθηκε στην τελευταία δημόσια εκδοχή του εν λόγω εγγράφου, τιτλοφορούμενου «ARTAS Industrial Policy» (βιομηχανική πολιτική ARTAS) προκειμένου να υπογραμμίσει απλώς ότι ο οικονομικός χαρακτήρας της επίδικης δραστηριότητας είχε καταστεί πρόδηλος. Έτσι, το Πρωτοδικείο προσέδωσε στο δικόγραφο της προσφυγής περιεχόμενο που δεν διέθετε.

122 Συναφώς, αρκεί η παρατήρηση ότι, αν το Πρωτοδικείο εξέλαβε ότι ο ισχυρισμός της νυν αναιρεσείουσας, σύμφωνα με τον οποίο ο Eurocontrol δεν χορηγούσε τις άδειες δωρεάν, θεμελιωνόταν στο παρατιθέμενο με το δικόγραφο της προσφυγής έγγραφο και όχι στο μνημονευθέν το πρώτον κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση έγγραφο, ουδόλως το γεγονός αναιρεί την εκτίμηση του Πρωτοδικείου περί του δωρεάν χαρακτήρα των ως άνω αδειών ούτε, εν κατακλείδι, το συμπέρασμα που αυτό συνήγαγε από την εξέταση του συνόλου των στοιχείων που αφορούσαν τη δραστηριότητα έρευνας και αναπτύξεως.

123 Κατόπιν αυτού, και ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως είνα απορριπτέος.

124 Κατόπιν του συνόλου των προηγηθεισών σκέψεων, επιβάλλεται η απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως.

V — Επί των δικαστικών εξόδων

125 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ιδίου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η Selex ηττήθηκε ως προς την αίτησή της αναιρέσεως, φέρει τα δικαστικά έξοδα της καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, σύμφωνα με τα αιτήματα της τελευταίας.

126 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 3, του ιδίου κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται επίσης στην αναιρετική διαδικασία, το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του σε περίπτωση ήττας ως προς ένα ή πλείονα αιτήματά τους αντιστοίχως. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο αποφασίζει ότι η Selex φέρει το ήμισυ των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο Eurocontrol, ο οποίος φέρει, συνεπώς, το ήμισυ των δικαστικών εξόδων του.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Η SELEX Sistemi Integrati SpA φέρει, πέραν των δικών της εξόδων, τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το ήμισυ των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας (Eurocontrol).

3) Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας φέρει το ήμισυ των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε.

(υπογραφές)